

Nr 313

Av herr **Hedlund m. fl.**, om avslag å Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Ersättning till städerna för mistad tolag.

I statsverkspropositionens sjunde huvudtitel hemställes om ett förslagsanslag av 32 000 000 kronor till Ersättning till städerna för mistad tolag. Bakom detta anslagsyrkande döljer sig en mycket gammal tradition. I realiteten daterar sig nämligen detta gamla privilegium för vissa stapelstäder så långt tillbaka som till år 1633. Fram till år 1857 ägde vederbörande städer själva upptaga tull vid in- och utförsel av varor. Detta sistnämnda år utbyttes tolagen mot ersättning till städerna från Kungl. Maj:t av tullmedel. Denna ordning har allt sedan dess varit gällande.

Frågan om tolagsersättningens fortbestånd har emellertid under årens lopp upprepade gånger varit föremål för utredning och riksdagens prövning. I allmänhet har de därvid framkomna synpunkterna i sin bristande samstämmighet tytt på att tolagsersättningen alltmer kommit att sakna förankring i det nutida samhället. Något behov av ett privilegium av denna karaktär föreligger helt naturligt icke längre. De utgående beloppen har under årens lopp visat en betydande variation, eftersom de direkt speglar importens utveckling. 1945 anvisades sålunda i tolagsersättning 4 milj. kronor, 1950 10 milj. kronor, 1955 22 milj. kronor för att nu, som ovan nämndes, vara uppe i ett belopp av 32 milj. kronor.

Vid remissbehandlingen år 1928 av en utredning i frågan framhölls från skilda håll, bl. a. från Svenska stadsförbundet, att den enda motprestation som direkt kunde anses bunden till tolagsersättningen var städernas skyldighet att hålla tullhus. Städernas kostnader för denna skyldighet kan inte längre sägas stå i något som helst samband med den utgående tolagsersättningen.

Allra minst i ett ansträngt statsfinansiellt läge finns det anledning bibehålla anslagsposter med så ringa förankring i reella förhållanden som tolagsersättningen. Med hänsyn till att ersättningen inte längre i realiteten förutsätter någon motprestation från de mottagande städernas sida bör tolagsersättningen avvecklas.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av statsverkspropositionen, sjunde huvudtiteln, punkt 58, måtte avslå Kungl. Maj:ts

förslag om anslag av 32 000 000 kronor för budgetåret 1960/
61 till Ersättning till städerna för mistad tolag.

Stockholm den 27 januari 1960

Gunnar Hedlund

Nils G. Hansson

Anders Pettersson

i Skegrie

i Dahl

Sven Vigelsbo

J. W. Pettersson

Per Svensson

i Norregård

i Stenkyrka

Nr 314

Av herr **Hjalmarson m. fl.**, om restriktiv användning av tillgängliga anslag, m. m.

I särskild motion har vi anfört följande:

Möjligheterna att genom plötsliga ingripanden rationalisera förvaltningen är begränsade. Bestående och mer ekonomiskt betydelsefulla resultat torde förutsätta att rationaliseringsarbetet drives systematiskt och oavbrutet, att förståelsen härför och benägenheten härtill i förvaltningen hålles levande även genom de politiskt ansvariga instansernas entydiga beslutsamhet att tvinga fram sänkta sammanlagda förvaltningsutgifter och att de arbetsupp-
gifter, som ålägges myndigheterna, radikalt omprövas i syfte att nå en för-
enkling och begränsning av dessa. Personalmässigt bör handlingsfrihet för en omedelbart påbörjad rationaliseringsverksamhet skapas genom ett parti-
ellt och temporärt anställningsstopp. I syfte att direkt engagera förvalt-
ningarna i dessa strävanden bör dessa beredas tillfälle att framlägga egna
förslag till begränsningar i sin verksamhets omfattning och till de organisa-
toriska besparingar dessa kan möjliggöra under förutsättning att i förhållan-
de till nu utgående anslag efter generella normer minskade medel står till
förfogande.

Det kan beräknas att varje år ungefär sextusen i allmän civilförvaltning
anställda lämnar sina tjänster, går i pension eller avgår av andra skäl. Den
sammanlagda lönekostnaden för statsverkets del per anställd kan beräknas
överstiga 16 000 kronor per år. Ett totalt anställningsstopp är icke möjligt —
icke ens under den begränsade tiden av ett budgetår. Däremot bör ett parti-
ellt och tidsbestämt sådant kunna prövas. Det bör utformas på ett sådant
sätt att nyanställning av vård- och lärarpersonal prioriteras och att uppsko-
vet i främsta rummet kommer att gälla administrativ personal. Vi håller det
för möjligt att uppskjuta nyanställningar på en tredjedel av ledigblivna
befattningar. Därutöver bör verk och myndigheter åläggas att iakttaga hård